

31 Ιανουαρίου, 1989

[ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΑ-  
ΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στές].

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ,

*Εφeseίων,*

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,

*Εφεσίβλητης.*

*(Αναθεωρητική Έφεση Αρ. 771).*

Τελωνειακοί Δασμοί και Φόροι Κατανάλωσης — Οι Περί Τελωνεια-  
κών Δασμών και Φόρων Κατανάλωσης Νόμοι, 1978-79, άρθρο  
11(2) — Ανάπηροι — Απαλλαγή από τον δασμό σχετικά με εισα-  
γόμενα αυτοκίνητα — Το διάταγμα 221/79 — Ανάλυση συγκροτου-  
μένης νομολογίας — Υποχρεωτική και δεσμευτική για το Διευθυ-  
ντή η γνωμοδότηση του Ιατρικού Συμβουλίου — Ποία διακριτική  
εξουσία απομένει στο Διευθυντή Τελωνείων — Κατά πόσο έχει  
εξουσία να ζητά και τη γνώμη του Ανώτερου Τεχνικού Επιθεωρη-  
τή του Γραφείου Ιξεταστών Οδηγών (Ανώτερος Τεχνικός) — Η  
γνωμοδότηση του Ιατροσυμβουλίου είναι εκτελεστική πράξη — Η  
τελική απόφαση του Διευθυντού είναι σύνθετη διοικητική πράξη.

5

10

Ο εφεσείων υπέβαλε αίτηση για αδασμολόγητη εισαγωγή αυτο-  
κινήτου οχήματος, επικαλούμενος αναπηρία και το διάταγμα 229/  
79. Το σχετικό με τον ισχυρισμό για αναπηρία εύρημα του Ιατρο-  
συμβουλίου παραπίμφθηκε από τον εφεσίβλητο Διευθυντή στον  
πιο πάνω αναφερόμενο Ανώτερο Τεχνικό. Ο τελευταίος ανέφερε  
ότι η κατάσταση του εφεσείοντα επιτρέπει στον τελευταίο να οδη-  
γεί όχημα συνήθους τύπου χωρίς καμιά ειδική διασκευή. Στη συνέ-  
χεια ο Διευθυντής Τελωνείων πληροφόρησε τον εφεσείοντα ότι "με  
βάση την έκθεση του ..... Ιατρικού Συμβουλίου η σωματική σας  
κατάσταση δε δικαιολογεί τη χρήση ειδικά διασκευασμένου αυτο-  
κινήτου κατ'άλληλου για ανάπηρα πρόσωπα".

15

20

Ως αποτέλεσμα ο εφεσείων καταχώρησε Αίτηση Ακυρώσεως κατά της εν λόγω αποφάσεως. Η παρούσα έφεση προσβάλλει την απόφαση, με την οποίαν απορρίφθηκε η εν λόγω Αίτηση Ακυρώσεως.

5 Το Ανώτατο Δικαστήριο, αφού ανέλυσε τη συγκρουόμενη σχετικά με τα επίδικα θέματα προηγούμενη νομολογία, απεφάσισε:

10 (1) Το διάταγμα 229/79 δεν αναφέρεται σε "ειδικά διασκευασμένο όχημα", αλλά σε "κατάλληλο προς χρήση υπό προσώπων πασχόντων εκ σωματικής αναπηρίας".

15 (2) Το αρμόδιο όργανο αποδοχής ή απορρίψεως σχετικής αιτήσεως για απαλλαγή από το δασμό είναι ο Διευθυντής του Τμήματος Τελωνείων. Η νομοθετική διάταξη θεσπίζει υποχρεωτική γνωμοδότηση για την αναπηρία του αιτητή και κατά πόσο αυτή απαιτεί τη χρήση οχήματος καταλλήλου για ανάπηρο πρόσωπο από το Ιατρικό Συμβούλιο.

20 (3) Η καταλληλότητα του προτεινόμενου για απαλλαγή οχήματος ανήκει στη διακριτική ευχέρεια του Διευθυντή, ο οποίος επιλαμβάνεται του θέματος σε συνάρτηση με τη δεσμευτική γνωμοδότηση του Ιατρικού Συμβουλίου.

25 (4) Από τη φρασεολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως στη συγκεκριμένη περίπτωση προκύπτει ότι ο Διευθυντής στηρίχθηκε στην έκθεση του Ανώτερου Τεχνικού, και όχι στην έκθεση του Ιατρικού Συμβουλίου.

30 (5) Η γνωμοδότηση του Ιατρικού Συμβουλίου είναι εκτελεστή διοικητική πράξη.

Η τελική απόφαση του Διευθυντή είναι σύνθετη διοικητική πράξη

35 (6) Από τα πιο πάνω είναι φανερόν πως στη συγκεκριμένη περίπτωση η έρευνα ήταν ελλιπής και έγινε κατά παράβαση ουσιώδους τύπου και καθ' υπέρβαση εξουσίας.

40 Η έφεση επιτυχάνει. Η επίδικη πράξη ακυρώνεται χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Καλλή ν. Δημοκρατίας (1984) 3 Α.Α.Δ.443,

Ιωάννου ν. Δημοκρατίας (1985) 3 Α.Α.Δ.31,

Κυριάκου ν. Δημοκρατίας (1985) 3 Α.Α.Δ.2414,

Μαρκίδης ν. Δημοκρατίας (1985) 3 Α.Α.Δ. 1393,

5

Τουούλης ν. Δημοκρατίας (1985) 3 Α.Α.Δ. 2478,

Σιαμπέττα ν. Δημοκρατίας (1987) 3 Α.Α.Δ. 1823,

10

Διάκος ν. Δημοκρατίας (1985) 3 Α.Α.Δ.2334.

### Έφεση.

Έφεση εναντίον της απόφασης Δικαστού του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Α. Λοΐζου, Δ.) ημερομηνίας 28 Νοεμβρίου, 1987 (Αριθμός Προσφυγής 769/86)\* με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή του εφεσείου στην οποία ζητούσε την ακύρωση της αρνητικής απόφασης του Διευθυντή Τμήματος Τελωνείων για απαλλαγή του από εισαγωγικό δασμό για αναπηρικό όχημα.

15

20

Α. Κληρίδης, για τον Εφεσείου.

Σ. Γεωργιάδης, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας για την Εφεσίβλητη.

25

*Cur. adv. vult.*

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Με την παρούσα έφεση προσβάλλεται πρωτόδικη απόφαση Δικαστή του Δικαστηρίου τούτου, με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή του εφεσείου, στην οποία ζητούσε την ακύρωση της αρνητικής απόφασης του Διευθυντή του Τμήματος Τελωνείων (Διευθυντής) για απαλλαγή του από εισαγωγικό δασμό για αναπηρικό όχημα.

30

35

Ο εφεσείου υπόβαλε στις 25 Μαρτίου, 1986, αίτηση στο Διευθυντή για απαλλαγή από την καταβολή εισαγωγικού δασμού για ένα αναπηρικό όχημα το οποίο του είναι αναγκαίο, επειδή λόγω της αναπηρίας του δεν μπορεί να οδηγήσει κανονικό όχημα.

40

---

\* (1987) 3 Α.Α.Δ. 1770.

45

5 Στις 7 Απριλίου, 1986, η αίτησή του παραπέμφθηκε στο Ιατρικό Συμβούλιο για εξέταση για να διαπιστωθεί η αναπηρία του. Το Ιατρικό Συμβούλιο τον εξέτασε και με έκθεσή του ημερομηνίας 13 Ιουνίου, 1986, πληροφόρησε το Διευθυντή ότι ο εφεσείων υποφέρει από:-

10 "..... Σπονδύλωση της Σπονδυλικής Στήλης και παλαιά δισκοπάθεια, μεταξύ του 4ου και 5ου Οσφυϊκού Σπονδύλου η οποία επηρέασε την 05 του ισχιακού νεύρου και ως εκ τούτου παρουσιάζει αδυναμία ραχιαίας κάμψης του αριστερού άκρου ποδός προσεγγίζουσα σχεδόν πτώση του αριστερού άκρου ποδός.

15 Παρουσιάζει συμπτώματα διαλείπουσας χλωότηας."

20 Η έκθεση του Ιατρικού Συμβουλίου διαβιβάστηκε από το Διευθυντή στον Ανώτερο Τεχνικό Επιθεωρητή του Γραφείου Εξεταστών Οδηγών (Ανώτερος Τεχνικός), ο οποίος σε σχετική επιστολή του ημερομηνίας 23 Αυγούστου, 1986, ανέφερε ότι εξέτασε τον κ. Ανδρέα Φλωρίδη και διαπίστωσε ότι η σωματική του κατάσταση του επιτρέπει να οδηγεί όχημα συνήθους τύπου χωρίς καμιά ειδική διασκευή.

25 Στις 2 Οκτωβρίου, 1986, ο Διευθυντής πληροφόρησε τον εφεσείοντα ότι:-

30 "..... με βάση την έκθεση του αρμοδίου Ιατρικού Συμβουλίου η σωματική σας κατάσταση δεν δικαιολογεί τη χρήση ειδικά διασκευασμένου αυτοκινήτου καταλλήλου για ανάπηρα πρόσωπα."

35 Η νομιμότητα της απόφασης που κοινοποιήθηκε με την επιστολή αυτή προσβλήθηκε με την προσφυγή η οποία απορρίφθηκε.

40 Ως εκ τούτου, ο εφεσείων κατάχώρησε την παρούσα έφεση. Τα ζητήματα που εγείρονται είναι:-

(1) Ο Διευθυντής λανθασμένα έλαβε υπόψη τη γνώμη αναρμόδιου οργάνου, του Ανώτερου Τεχνικού

Επιθεωρητού του Γραφείου Εξεταστών Οδηγών, με βάση την οποία έκδωσε την προσβαλλόμενη απόφασή του.

(2) Δεν αξιολόγησε την έκθεση του Ιατρικού Συμβουλίου, παρόλον που το αρμόδιο όργανο που προβλέπει ο Νόμος είναι το Ιατρικό Συμβούλιο. 5

(3) Η αναφορά στην πρωτόδικη απόφαση ότι το αυτοκίνητο για το οποίο ζητήθηκε απαλλαγή δεν αποδείχθηκε ότι ήταν ειδικά διασκευασμένο για τη χρήση από ανάπηρο. 10

Σχετικά με το ζήτημα (3), η απόφαση του Διευθυντή δεν αναφέρεται σε αυτό, ούτε παρουσιάστηκε οποιαδήποτε μαρτυρία ενώπιον του Δικαστηρίου για το θέμα τούτο, το οποίο δεν συζητήθηκε σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Κρίνουμε όμως ότι το μέρος αυτό της Απόφασης είναι απλώς παρατήρηση του Δικαστηρίου και δεν αποτελεί μέρος του αιτιολογικού της Απόφασης. 15  
20

Η αίτηση βασίζεται σε Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου που εκδόθηκε βάσει του Άρθρου 11(2) των Περί Τελωνείων και Φόρων Καταναλώσεως Νόμων, 1978-79 και δημοσιεύτηκε στο Παράρτημα ΙΙΙ, Μέρος Ι της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας, ημερομηνίας 14 Σεπτεμβρίου 1979, Κ.Δ.Π. 221 και έχει ως ακολούθως: 25

"Περιγραφή Απαλλαγής 30

Βενζινοκίνητα και πετρελαιοκίνητα οδικά οχήματα, ιπποδυνάμεως μη υπερβαινούσης τα 2000 κυβ. εκατοστά και 2300 κυβ. εκατοστά, αντιστοίχως, κατάλληλα προς χρήσιν υπό προσώπων πασχόντων εκ σωματικής αναπηρίας εισαγόμενα υπό αναπήρων προσώπων των οποίων η αναπηρία πιστοποιείται δεόντως υπό επί τούτο συγκροτούμενου Κυβερνητικού Ιατρικού Συμβουλίου: 35

Νοείται ότι η απαλλαγή αυτή δεν τυγχάνει εφαρμογής επί αναπήρων προσώπων άτινα: 40

(α) Είναι ιδιοκτήται ή κάτοχοι ετέρου ούτως ατελώς εισαχθέντος οχήματος,

ή

5

(β) δεν κέκτηνται άδειαν οδηγού, νοουμένου ότι οσάκις ανάπηροι κέκτηνται άδειαν μαθητευομένου οδηγού ο Διευθυντής δύναται να παραχωρήση απαλλαγήν υπό τον όρον ότι θα εξασφαλισθή άδεια οδηγού εντός ενός έτους από του τελωνισμού του οχήματος ή εντός τοιαύτης ετέρας περιόδου ως ούτος ήθελε κρίνει εύλογον."

10

Σκοπός της νομοθετικής διάταξης είναι να βοηθήσει τους ανάπηρους με την απαλλαγήν πληρωμής εισαγωγικού δασμού για αυτοκίνητα ειδικά διασκευασμένα για τις ανάγκες τους. Το Διάταγμα ορίζει ότι αρμόδιο όργανο για πιστοποίηση της αναπηρίας για τον πιο πάνω σκοπό είναι ειδικά συγκροτούμενο Κυβερνητικό Ιατρικό Συμβούλιο.

15

20

Αναφορικά με το πρώτο ζήτημα που εγείρεται στην έφεση, η νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου είναι συγκρουόμενη. Στις υποθέσεις *Καλλή ν. Δημοκρατίας* (1984) 3 Α.Α.Δ. 443, 447, *Ιωάννου ν. Δημοκρατίας* (1985) 3 Α.Α.Δ. 31, 36, 37, *Κυριάκου ν. Δημοκρατίας* (1985) 3 Α.Α.Δ. 2414, 2422, δύο Δικαστές αποφάσισαν ότι κατά τον Νόμο αρμόδιο όργανο για πιστοποίηση της αναπηρίας που προβλέπεται στο Διάταγμα είναι το Κυβερνητικό Ιατρικό Συμβούλιο ότι η πιστοποίηση δεν είναι μόνο συμβουλευτική αλλά ανεξάρτητη ενδιάμεση εκτελεστή πράξη και ότι δεν είναι επιτρεπτό να ζητηθεί η γνώμη οποιουδήποτε άλλου οργάνου για τη σωματική κατάσταση του αιτητή ούτε να βασιστεί ο Διευθυντής σ' αυτή.

25

30

35

40

Στην υπόθεση *Μαρκίδης ν. Δημοκρατίας* (1985) 3 Α.Α.Δ. 1393, 1399, τρίτος Δικαστής ακύρωσε την επίδικη απόφαση γιατί δεν ήταν επαρκώς δικαιολογημένη. Αναφέρθηκε όμως στο επίδικο ζήτημα, κατά πόσο μπορούσε να ζητηθεί από το Διευθυντή η γνώμη του Ανώτερου Τεχνικού, και παρατήρησε ότι σύμφωνα με τις Γενικές Αρχές του Διοικητικού Δικαίου η Διοίκηση μπορεί να αυτοδεσμευτεί με την υπαγωγή της διακριτικής της εξουσίας σε τύπους

και δεσμεύσεις που δεν επιβάλλονται ούτε απαγορεύονται από το Νόμο. Συνεπεία όμως αυτής της αυτοδεσμεύσεως δεν μπορεί αυθαίρετα να αγνοήσει αυτή τη γνωμοδότηση, γιατί αυτό θα αποτελούσε απόδειξη ασυνέπειας και αυθαιρεσίας και ως εκ τούτου ελαττωματικής άσκησης της διακριτικής της εξουσίας, εκτός εάν δώσει ειδική δικαιολογία. 5

Στην υπόθεση *Τσουλής v. Δημοκρατίας* (1985) 3 Α.Α.Δ. 2478, 2491, τέταρτος Δικαστής, αφού αναφέρθηκε στις προηγούμενες Αποφάσεις, είπε ότι έπρεπε να υπάρξει πιστοποίηση από το Ιατρικό Συμβούλιο, το αρμόδιο όργανο που προνοεί ο Νόμος, όσον αφορά την έκταση της αναπηρίας του αιτητή και την ανάγκη αυτοκινήτου ειδικά διασκευασμένου για τη χρήση αναπήρου. Η έκθεση του Ανώτερου Τεχνικού θα έπρεπε να παρατεμφθεί εκ νέου στο Ιατρικό Συμβούλιο, το αρμόδιο όργανο για να εκφέρει την άποψή του. Ο Υπουργός Οικονομικών, με το να βασίσει την απόφασή του μόνο στη γνώμη του Ανώτερου Τεχνικού, παράλειψε να διενεργήσει τη δέουσα έρευνα. 10 15 20

Ο κ. Τριανταφυλλίδης, Πρόεδρος του Ανώτατου Δικαστηρίου, όπως ήταν στην υπόθεση *Σιαμπέττα v. Δημοκρατίας* (1987) 3 Α.Α.Δ. 1823 ανέφερε τα εξής στη σελ. 1828:- 25

"Αποκλίνω υπέρ της άποψης ότι ο Διευθυντής του Τμήματος Τελωνείων, ως το κατά νόμο αρμόδιο όργανο να αποφασίσει εάν κάποιος δικαιούται ή όχι σε απαλλαγή από τον εισαγωγικό δασμό, μπορεί, κατά την διενέργεια της έρευνας του για την διακρίβωση της ύπαρξης των απαραίτητων νόμιμων προϋποθέσεων, να ζητήσει την άποψη του Ανώτερου Τεχνικού Επιθεωρητή του Γραφείου των Εξεταστών Οδηγών την οποίαν όμως θα πρέπει να υποβάλει για τελική γνωμάτευση στο ιατροσυμβούλιο, ως το μόνο αρμόδιο όργανο βάσει του Νόμου για να αποφασίσει το βαθμό της αναπηρίας του αιτητή και κατά πόσο η αναπηρία του απαιτεί τη χρήση ειδικά διασκευασμένου οχήματος κατάλληλου για ανάπηρο πρόσωπο." 30 35 40

Το αρμόδιο όργανο σύμφωνα με τη νομοθετική διάτα-

ξη, να εξετάσει και να αποδεχτεί ή απορρίψει την αίτηση του εφεσείοντα για απαλλαγή από εισαγωγικό δασμό είναι ο Διευθυντής. (Κυριάκου ν. Δημοκρατίας (ανωτέρω) και Διάκος ν. Δημοκρατίας (1985) 3 Α.Α.Δ. 2334). Περαιτέρω ο Νόμος θεσπίζει υποχρεωτική γνωμοδότηση για την αναπηρία του αιτητή και κατά πόσο αυτή απαιτεί τη χρήση οχήματος κατάλληλου για ανάπηρο πρόσωπο από το Ιατρικό Συμβούλιο. Διευκρινίζεται ότι το Διάταγμα δεν αναφέρεται σε "ειδικά διασκευασμένο όχημα" αλλά σε "κατάλληλο προς χρήση υπό προσώπων πασχόντων εκ σωματικής αναπηρίας". Οι δύο φράσεις δεν είναι ταυτόσημες και δεν έχουν την ίδια έννοια. Ο νομοθέτης επί του σημείου αυτού δεν άφησε την εκλογή των μέσων για μόρφωση κρίσεως στο Διευθυντή.

Η καταλληλότητα του προτεινομένου για απαλλαγή οχήματος στην κάθε περίπτωση εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του Διευθυντή ο οποίος επιλαμβάνεται του θέματος σε συνάρτηση με τη δεσμευτική γνωμοδότηση του Ιατρικού Συμβουλίου όπως αναφέρεται πιο πάνω.

Στην παρούσα περίπτωση η προσβαλλόμενη απόφαση του Διευθυντή αναφέρει:-

"..... σας πληροφορώ ότι με βάση την έκθεση του αρμόδιου Ιατρικού Συμβουλίου η σωματική σας κατάσταση δεν δικαιολογεί τη χρήση ειδικά διασκευασμένου αυτοκινήτου κατάλληλου για ανάπηρα πρόσωπα."

Η έκθεση του Ιατρικού Συμβουλίου δεν περιέχει τα πιο πάνω. Απλή σύγκριση της φρασεολογίας της επιστολής του Διευθυντή με την έκθεση του Ανώτερου Τεχνικού δεν αφήνει καμμία αμφιβολία ότι η φράση " η σωματική σας κατάσταση δε δικαιολογεί τη χρήση ειδικά διασκευασμένου αυτοκινήτου κατάλληλου για ανάπηρα πρόσωπα" είναι λεκτική διασκευή και ουσιαστική αντιγραφή της έκθεσης του Ανώτερου Τεχνικού, που περιέχεται στην επιστολή του ημερομηνίας 23 Αυγούστου, 1986.

Ο Διευθυντής έκδωσε την κρινόμενη απόφαση με βάση τη γνωμοδότηση όχι του Ιατρικού Συμβουλίου αλλά



άλλου οργάνου, του Ανώτερου Τεχνικού .

Η γνωμοδότηση του Ιατρικού Συμβουλίου αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη που μπορεί να προσβληθεί, η δε τελική απόφαση του Διευθυντή είναι σύνθετη διοικητική πράξη. 5

Με βάση τα πιο πάνω αποφασίζομε ότι η επίδικη απόφαση λήφθηκε ύστερα από ελλιπή έρευνα επί του θέματος, κατά παράβαση ουσιώδους τύπου και καθ' υπέρβαση εξουσίας και πρέπει να ακυρωθεί. 10

Η έφεση επιτυγχάνει.

Η προσβαλλόμενη πράξη ακυρώνεται χωρίς καμιά διαταγή για τα έξοδα. 15

*Η προσβαλλόμενη πράξη ακυρώνεται χωρίς έξοδα.*